

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Szerkesztőség:

Főter, Hermann-udvar I. emelet,
a külső folyosón.
Bérmintelen leveleket csak ismert
kéztől fogadunk el.
Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:

Főter, a törvényszék melletti Neumann-
házak utcára nyíló helyiségeiben.

Hirdetések díjsabály szerint.

Egyes szám 5 kr. ünnep- és vasárnap
utáni szám 3 kr.

Megjelent határ és ünnepek után is

Előfizetési árak:

Helyben házhoz hordva:

Egész évre	12 fr.
Fél évre	6 fr.
Negyed évre	3 fr.
Egy hónapra	1 fr.

Videkre postán küldve:

Egész évre	14 fr. — kr.
Fél évre	7 fr. — kr.
Negyed évre	3 fr. 50 kr.
Egy hónapra	1 fr. 20 kr.

Hirdetések helyben ártandók.

Az államháztartás.

Arad, november 4.

Már a múlt évi költségvetés be-
terjesztése alkalmával kijelentette a
pénzügyminiszter, hogy pénzügyi hely-
zetünk súlyos és a legnagyobb óva-
tosságra int. Kérte is a képviselőhá-
zat, hogy csak azon kiadásokat állá-
pítsa meg, melyek elkerülhetetlenül
szükségesek. Továbbá nyilatkozott ki-
jelen-
tette azt is, hogy a felelősséget az ál-
lamháztartásban elért eredmények fön-
tartása, s a pénzügyi helyzet javítása
iránt csak úgy vállalhatja el, hogy ha
a kiadások megszorítása tekintetében
követendő irányt magáévá teszi a kor-
mány minden tágja és magáévá teszi
a képviselőház is.

Nyílt és őszinte volt tehát már a
mult évben is a pénzügyminiszter
budget-beszédében, s ilyen nyílt és
őszinte ma is a helyzet leplezetlen
feltárásaiban. Az ellenzéknek igen könnyű
a pénzügyi helyzet tagadhatatlanul ked-
vezőtlen volta miatt a rendszert és a
kormányzatot hibáztatni, az általános
gazdasági és pénzügyi viszonyok tel-
jes ignorálásával. Pedig e viszonyok
súlya alatt nemcsak mi szenvedünk,
hanem szenved egész Európa.

Nem lenne tehát sem igazságos,
sem méltányos dolog a pénzügyi hely-
zet miatt hibáztatni és egyedül a kormány-
rendszert hibáztatni. Megengedjük,
hogy egyben másban kakarékosabbak
lehetünk volna, bár igen sok olyan
kiadás, melyet ma az ellenzék fölöl-
gesnek mond, tényleg az ellenzéknek
nemcsak hozzájárulásával, hanem sür-
getésére szavatolt meg. Mikor a
kormány keresztül vitte a vasutak ál-
lamosítását, s megalapította az önálló
közlekedési politikát, akkor együtt tap-
soltunk mindnyájan. Pedig a nemzeti
közlekedés megfelelő közlekedési poli-
tika nagyon sokba került, s így a
gáncsból kiki vessen magára is.

Tavál, mikor a kormány az állam-
vasutaknál a Tolnay-rendszerrel szaki-
tott, az ellenzék Tolnay részén volt,
s a kormányt mindenféle gyanúsítá-
sokkal illette. Azóta nagyon is kitűnt,
hogy miért kellett Tolnaynak mennie,
s olvassuk a pénzügyminiszter beszé-
déből, hogy mily jelentékeny megta-
karításokat volt képes keresztül vinni

az új rendszer a magyar államvas-
utaknál.

De a vasutakon kívül szintén a köz-
ohajnak megfelelőleg, s minden párt-
nak megegyezésével nagy összegeket
fordított a kormány az utóbbi évek alatt
kulturális, gazdasági és ipari célokra
is, s ez uton is törekedett azon a hely-
zetben segíteni, melyet az általános köz-
gazdasági válság teremtett.

Mindazáltal ma sem tartjuk a hely-
zetet olyan kétségbeesettnek, mint a mi-
lyennek az ellenzéki sajtó festeni sze-
retné, s a mely ezzel jó részben haza-
fiatlan munkát végez, mert a tönkre-
jutás emlegetését mi nem tartjuk sem
hazafias, sem észszerű dolognak. Az
nem segít magán, a ki csak lamentál.

A pénzügyminiszter most is meg-
jelöli az irányt, melyet követnünk kell.
Megmondja, hogy bevételi források
nyitására vagy emelésében a mostani
viszonyok közt tovább menni nem
tartja lehetségesnek, s így el kell ma-
gunkat határozunk arra, hogy a ki-
adásoknál lássunk jelentékenyebb re-
duktiókhoz, ha el akarjuk érni a fő-
célzt, az államháztartás egyensúlyának
helyreállítását. A pénzügyminiszter ki-
fejezte azon reményét is, hogy az ez
irányban szükséges rendszabályok meg-
hozatalától a képviselőház nem fogja
megvonni közreműködését.

Lesznek talán olyan kiadások, mely-
ek megtagadása fájdalmas feladat
lesz, s még sem szabad ettől vissza-
riadnunk. Ehhez erős akarat kell, s mi
hiszünk, hogy ez meglesz a többség-
ben. Első feladat, hogy a válságot
magunktól elhárítsuk, s az önbizalmat
el ne veszítsük. Ne zavarjon bennün-
ket ebben az ellenzéki sajtó mérték-
telen larmája sem, mert a lólab már is
kilátszik; az egyik fővárosi ellenzéki
lap, mintha csak megjegyezt volna attól,
hogy a Tisza-kormány a tervezett ra-
dicalis rendszabályokkal csakugyan se-
gíteni talál a helyzetben, már előre
megtámadja az államvasutak kezelésé-
ben tervezett újabb reformot, éppen
ugy, mint tavál megtámadta Tolnay
utólag üdvösnek bizonyult eltávolí-
tását.

Az önmegtartózkodás erényét kell gy-
akorolnunk, mert ezt követeli érdekeink
józan felfogása, s meg fognak hiusulni
az ellenzéki sajtó tönkrejutási jöven-
dőlései.

Az „ARADI KÖZLÖNY” tárczája.
(November 5.)

Látogatás.

(Férfiem sirjánál.)

Iria: Hajnalika.

Hétfő volt az első halottak napja, mióta
téd a sírba tettünk. Meg akartalak láto-
gatni, noha beteg vagyok. De tudom, hogy
váltól edes? Azt is tudom, már, hogy merre
kell látogatnunk menni hozzád. Hosszu két fa-
sor között, nagyon görögnyűs uton, messze
messze ki, túl a városon. Milyen boldog vol-
tam, a mig azt nem tudtam, hogy merre van,
a temető. Most már azt is tudom, hogy mi-
lyen. Kopár nagy tér, tiszta napfényes ég
van fölötte, de hideg, őszi levegő nehezedik
rá. Ott a vége felé egy kis görögnyűs sír dom-
borodik, egyszerű kis fakszerű. Ez a te ágyad.
Ott pihensz, csöndesen, mélyen, alva
álmatlanul, fölérkedés nélkül, örökre. Csön-
desen léptem oda, hogy meg ne zavar-
jalak. A görögnyűk még oly ritkák vol-
tak, féltem, hogy elhallatszik köztök a
zokogásom. Imádkozni akartam, de nem vol-
tam képes, mert hazugság lett volna minden
szó; hisz nem az Istenre gondoltam, hanem
ryd, egyedül te rád, és úgy éreztem, hogy e
nehéz hant, a mi fölötted domborodik,
mind az én szívemet nyomja. Milyen ne-
hez lehet nekéd; engem úgy fojtogat. Szor-
moruan néztem körül, vajjon nem álom-e az
egész s nem fogok-e fölérkedni? Hiszen sok-
szor volt úgy, hogy ilyen nehéz álmaim vol-
tak, de ezután fölérkedtem, és eltűnt minden
rém, az élet, a való élet mosolygott elém.
Most is azt vártam, napokig vártam, hogy
fölérkedek, hogy álom az egész. De csalódtam!

Ma négy hete éppen, hogy hiába tekintet-
tem a napfényes ég felé, nem volt ott irtalom.
Sohasem láttam könnyörtelenebb valmit, mint

A főrendiház szerdán délelőtt 11 órakor
ülést tartott. Az újonnan kinevezett főrendek
közül ekkor jelentek meg először a főrendi-
házban Hollán Ernő altábornagy és Ka-
raper Ferenc nyugalmazott kir. táblai tanács-
elnök. A főrendek szívesen üdvözölték új
collegáikat. A főrendiháznak egyetlen tárgya
volt a pótbírói intézmény meg-
szüntetéséről szóló törvényjavas-
lat tárgyalása. A főrendiház a törvény-
javaslatot Fabinyi Theophil igaz-
ságügyminiszter rövid felszólalása után vita
nélkül fogadta el egy általánosságban mint
résztelében. — Dr. Haynald Lajos ka-
locsai bíboros érsek emelkedett szék-
lél indítványozta ezután, hogy a királyné
előtt neve napja alkalmából nov. 19-ikén
a főrendiház elnöke tolmácsolja a főrendek sze-
rencsekívánatait és hódolatteljes érzelmeit. A
főrendiház élénk eljenzéssel tette magáévá az
indítványt.

Járadék-kibocsátás. A pénzügyminiszter
az 1881. XI. t. cz. értelmében fel van bala-
mazva, hogy bizonyos határozottan megjelölt ál-
lamkötvények kibocsátásáról részleteinek fedezé-
sére minden további törvényhozási intézkedés
nélkül 5 százalékos papírjáradékot
kibocsátson ki. Azon összeg, mely ily mó-
don 1887-ben fedezendő, 11.539.885 ft-ra rug.
A pénzügyminiszter ezen összeg bevezetésére
megkivánta papírjáradékot még a folyó évben
szándékozik ugyan kibocsátani, a pénzügyi ké-
szletek azonban jelenleg oly kedvezők, hogy ezen
járadékok kibocsátása semmiesetre sem áll
közvetlenül készen.

A esek lapok a magyar termények ellen. A
„Narodni Listy” folytatja igazgatását a magyar ter-
mények vásárlása ellen s óva inti a kis földirtokoso-
kat a magyar sertések megvételeitől. Az idézett lap azt
állítja, hogy a cseh sertés nem kevesebbet ér, mint
a magyar sertés, s az előbbiek husa izetesebb,
azonért a magyar sertéskezesekről rendkívül kizár-
mányolják a cseh földirtokosokat. A „Narodni” sze-
rint magyar sertéskezesek százezrek, sőt milliók ad-
nak ki a csehnek, pedig az ország Csehországgal is
maradhatna.

A közmunka- és közlekedési miniszter-
rumban tanácskozáskor folytak a magyar ál-
lamvasutak különböző vonalainak osztályozá-
sára nézve. Ezen osztályozás célja az állam-
vasutak hálózata egyes vonalait forgalmi szem-
pontból beosztani, hogy az illető vonalak eh-
hez képest kezeltessek. Ezen osztályozás
nemcsak a személy-, de a tehérvon forgalmára
is irányadó lesz. Az államvasutak vonalok osz-
tályozásának tervével, mely B a r o s s Gá-
bor államtárgyaló indult ki, a miniszterium-
ban már rég foglalkoznak és az erre vonat-
kozó munkálataik rövid időn befjeztnek, úgy
hogy az osztályozás hasznát remélhetileg már
a jövő évtől fogva érvényesíteni lehet.

mondta el nekem, hogy minő nehéz, minő
borzasztó az elmulás. Minő szörnyen fájda-
mas lehet az, elhagyni mind, mind azokat, kik
oly kedvesek, drágák voltak szívünknek. Le-
hunyni szereinket úgy, hogy soha többé ne
lássuk őket. Nem tudni rólok semmit, és a mi
meleg, szerető lényünk már csak egy eszme
legyen rájuk nézve.

Borzasztó ez, akárhogy hiszünk az Isten-
ben. Mindig a bizonyost áldozunk föl a
bizonytalanságnak.

Te is hittél, te is bíztál. Hittél Istenben
és bíztál erődben, hogy nyugodt lélekkel tes-
zed meg ezt a nehéz lépést. És nem láttam,
hogy még is megrendültél, sirtál, te az erő-
leltél, a ki nem félted a halált, mit csináljak
majd én, a ki azt félem?

Csak egy van a halálban megnyugtató.
a roppantúl zaklatott agynak megpihenése.
Az a halálra fáradt lélek, mely minden óra-
ban egy hosszú életet képes végig nyargalni,
végre megpihen.

Olyan borzasztóan kimerítő az álmatlan,
hosszu éjeken átélteni egy egész hosszú
életet. Huszonöt, harmincz esztendő küzdeni
át újra, és érezni benne mindent, a mi fájda-
mas volt, és meg is éreztet minde-
den örömet, a mi elmúlt.

Ilyen küzdelemből áll most az én minden
éjelelem. Nyitott szemekkel álmodozom és a
sötétség fojtogat. És lassan átvonul lelkem
minden, a mi elmúlt. Menyi jó és mennyi
rossz nap! De mindig vele, soha sem egyedül.
Vajjon hogy bírok most megállani e nélkül a
támasz nélkül?

Lesz-e erőm tovább vonszolni ezt az
örömtelen életet? Vagy lesz még örömem is?
Mit ér, ha vele nem oszthatom meg!

Mindig és minden gondolatom csak ő!
Minden gondolatom csak ott végződik, a hol
az ő léte megszűnt. Mintha ezzel minden, de
minden megszűnt volna létezni. Pedig nem

VÁROSI KÖZÜGYEK

— Szabályrendelet a kávéházi, kávémérési-
és vendéglői-iparról. —

(Szabályrendelet javaslat a kávéház, kávé mérési és fo-
gadó iparokról Arad sz. kir. város területén való gy-
akorlatlása tárgyában.)

A) Általános rész

1. §. Kávéház, kávé mérési és fogadó üzlet
nyithatására engedélyt csakis teljesen meg-
bízható egyén nyerhet.

Engedélyt egyáltalában nem nyerhet:
a) az, a ki nyereségvágyból elkövetett
bűntettért vagy vétségért büntetve volt;

b) az, ki bordélyüzletet tart.
2. §. Kávéházak és fogadók nyithatására
az engedély korlátlan számban adható. A ká-
vé mérési száma 14-re korlátoztatik.

3. §. Az engedély hatályát veszti:
a) ha az engedélyezett üzlet az enge-
délykormányt kezbesítésétől számított egy év
alatt meg nem kezdetik, vagy egy évig szü-
netel;

b) ha a jogosított meghal és özvegye
vagy leszármazója az üzletet nem folytatja;

c) ha a jogosított üzletével végleg fel-
hagy;

d) ha az engedély visszavonatik.

4. §. A vendégek szolgáltatására kifogástalan
előéletű és viseletű egyének alkalmazandók.

5. §. A kávéházi, kávé mérési és fogadó
üzletek állandóan ipar- és rendőrhatalósági el-
lenőrzés és felügyelet alatt állanak.

Az üzletlajdos köteles megengedni,
hogy a rendőrök, s magukat kellően igazolt
hatósági közegek, bármikor meggyőződést
szerezhesnek arról, hogy a szabályrendelet
intézkedései megtartatnak.

B) Kávéházak.

6. §. Kávéháznak csupán az az üzlet te-
kintetik:
a) mely utcai földfeletti helyiségben
gyakorlatlatik;

b) melyben tej, aludtej, kávé, thea, cho-
coládé, kimerési engedély tárgyát nem képező
szesz, hűsítő italok, s az utóbbiakhoz szük-
sesz nedvek, fagyalt, hígított, gyümölcs,
hidegsültek, végre az elősorolt cikkekkel fo-
gyasztani szokott sítütemények mindig kap-
hatók;

c) melyben legalább egy rendes nagy-
ságu tekeasztal folytonosan a közönség ren-
delkezésre áll; végre

d) mely „kávéház” felirással van meg-
jelölve.

7. §. A ki kávéházra szóló engedélyt
nyer, az előbbi §-ban előirt követelmények-
nek megfelelően tartozik, azon kívül pedig jo-
gában áll:

a) mindennemű nem tiltott játékot kár-
tyákkal, vagy egyéb jelekkel és eszközökkel
megengedni;

b) zenéltetni a 10. §-ban foglalt meg-
szorításokkal.

8. §. Szerencsejátékok a kiadásokról
szóló 1879. évi XL t. cz. szerint a kávéhá-
zakban is tilosak s ezen törvény 87—89. §§-ai
értelmében büntetettek.

9. §. A törvény által nem tiltott já-
tékok a kávéházaknak csak azon helyiségei-
ben engedtetnek meg, melyek az üzlet főhe-
lyiségeivel nyílt ajtókkal egyenes közfolyat-
ban összeköttetésben állnak, és a kapitányi hi-
vatalnál bejelentetve, elfogadhatónak talál-
tattak, és melyek mind a hatósági közegek,
mind pedig a közönség által akadály nélkül
ellenőrizhetők.

10. §. Zenélés részöl való furó hang-
szerekkel, vagy dobbal, egyáltalán tilos, egyéb
hangszerekkel pedig csak éjjeli 12 óráig
szabad.

Egyáltalában a kávéház helyiségeiben ti-
los a zajos mulatozás, kiabálás és dalolás, va-
lamint a táncolás vagy táncszertelés tartása.

11. §. Kávéházakat csak éjjel után 2
óráig szabad nyitva tartani, kávéházat mind-
addig, míg abban vendég van, bezárni tilos.
A kávéházak reggeli 4 óráig előbb meg-
nem nyithatók.

A megnyitási időt a vasuti menetrendek
változása esetén a kapitányi hivatal jogosítva
van előbbre tenni.

12. §. Kávéházakban, melyek templo-
mok, iskolák, kórházak és oly középületek
szomszédságában vannak, a melyeknek kellő
használatra a zaj által akadályoztatnak, a ze-
nelés a kapitányi hivatal által teljesen el is
tiltatható.

13. §. Kávéházakban a vendégek kiszol-
gáltatására csak férfi-személyek alkalmaz-
hatók.

14. §. Kávéháznak bordély-üzletet közve-
títeni, helyiségeiben a kéjelgést megengedni,
kávéházat bordély-üzlettel vagy hasonló köz-
erkölciség-ellenes mulatóhelylél összekötne
tiltatik.

15. §. A kávéházi engedély-okmány, ille-
tőleg lajstromozott iparjegy, s egyéb ipariga-
zolvány, valamint jelen szabályrendelet az üz-
leti helyiségben szembevetendő helyen kifüggesz-
ve tartandó.

C) Kávé mérések.

16. §. Kávé mérésre szóló engedély egye-
dül kávé, thea, tej, aludtej, chocoládé, kávé-
mérési engedély tárgyát nem képező italok
kimerésére s az ezen italokhoz való sítütemény,
valamint gyümölcs és hideg ételek kiszolga-
ltatására jogosít.

17. §. Tekeasztalok felállítását, játék bá-
rmiműtű játékkártyákkal vagy egyéb jelekkel
s eszközökkel, végre zenélés vagy dalolás a
kávé mérésekben tilos.

18. §. Minden kávé mérési kívülről „kávé-
mérési” czimmel látandó el, kávé mérőknek a
„kávéház” czim használata tiltatik.

19. §. Kávé mérési üzletek nyitása a
Szabadságtér és Főter, továbbá az Atzél-
Péter- és Vörösmarty-utczákban meg nem en-
gedtetik.

20. §. Kávé mérőknek bordély-üzletet köz-
vetíteni vagy annak hajlékot adni, üzleteket
bordélylállyal vagy hasonló mulatóhelylél öss-
zekötöni, abban táncmulatásokat rendezni tilos.

21. §. A kávé mérési május 1-től október
1-ig esti 10 órakor bezárandó és reggeli 4
óra előtt ki nem nyitható. Záróra alatt a ká-
vé mérési engedélyt megvonatik.

Czigány történetek.

(Irok és művészek memoire-jaiból.)

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tárczája. —

VI.

Készen vannak a papok?

Ujházi a budapesti nemzeti színház egyik
oszlopos művésze, abban az intézetben akkor
élte kezdő éveit, mikor ott Molnár György
(ma a magyar színeszet „bolygó Ahasverusa”) volt
a főrendező. Ujházi természetesen igen
ambitíozus kezdő volt, s égett a vágytól,
hogy egyszer már ő is több szerepet kap-
jon azoknál a conventionális szavaknál,
hogy „tálalva van!”, vagy „a ló előállott!”
és hogy a hercegnő sajnálatát fejezi ki,
hogy a gróf urat nem fogadhatja, de heves
migraine-je miatt boudoir-ját őzi...

Ujházinak ez az utóbbi volt a legnagyobb
„szerepe” akkoriban.

A fiatal nagyreményű dult-fult mérgé-
ben s elhatározta, hogy előbb megkérleli
Molnárt és ha ez sem segít mellőzteté-
sén, majd gondoskodni fog őt erős gyógy-
szerről.

Az audientianak semmi hatása nem volt
és Ujházi jelentette tovább, hogy „tálalva
van” és hogy a „ló előállott!”...

Egy malitíozus juxta szánta el magát.
Molnárnak ugyanis szavazata közben megvolt
az a szokása, hogy az egyes szavak után
igen gyakran esettentett lágyan a nyelvél
és ilyenkor hangot adott ki minduntalan:

— Czumm!

Egyik este Ujházi ismét „öltözött.” (igy
nevezik a kóristák közt azt az állapotot, mikor
semmi szerepük nincs, de azért részt vesznek
az előadásban.) Egy nagy szerepe volt valami
classicus darabban és mindössze annyit kel-
lett mondania, Molnárnak azon kérdésére,
hogy készen vannak a papok? — Készen!

A jelenet nagy dísz és igen komoly

